

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelseskrift

til

den offentlige

Afgangsexamen og Hovedexamen

i

Frederiksborg lærde Skole

i Juli 1854.

- I. Om Metboden for Underviisningen i Naturhistorie, af Adjunkt G. S. Knæckenborg.
- II. Skoleefterretninger for Skoleaaret 1853-54, af Dr. H. M. Flemmer, Statsraad, Professor og Skolens Rector.
- III. Fortsættelse og Tillæg til den i 1852 trykte Realcatalog over Skolens Bibliothek, af Samme.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. G. Scharling.

Om

Methoden for Underviisningen

i Naturhistorie.

Af

G. S. Knæftenborg,
Adjunct ved Frederiksberg lærde Skole.

Kjøbenhavn.

Trykt hos J. C. Scharling.

1854.

Det er ikke mange Aar siden, at Naturhistorien er bleven optagen iblandt de Discipliner, hvori der meddeles Underviisning saavel i de lærde Skoler som i Realskoler. Vel har dette Fag ikke faaet en saa udstrakt Plads, som dets Forsvarere oprindelig tænkte sig det; men Naturhistorien, der selv som Videnskab er ung, ja ofte endog noget ungdommelig, maa foreløbig være tilfreds med den erobrede Plads. Den er jo dog trængt ind i den philologiske Fæstning og har plantet sin Fane i de sex Bastioner, og hævder den sit vundne Terrain med Ære, baade som Videnskab og som Skolefag, da vil der nok komme den Dag, da den vil „storme sig igjennem“, op i det philologisk-mathematiske Hovedkastel, Syvende Klasse. Istedetfor altsaa at klage over, at Naturhistorien ikke kan komme til nogen ret Afslutning, fordi den maa slippe Eleverne der, hvor Modenheden er ret udviklet til at trænge ind i Hovedspørgsmaalene, bør Lærerne i Naturhistorie ansee det som deres Opgave at anvende den indrømmede Tid paa den hensigtsmæssigste og sparsommeligste Maade. Med andre Ord, det gjælder om at finde den rette Methode, hvorefter der bør gaaes frem i Underviisningen, for at paa den ene Side ikke det Stof, som hører hende paa et senere Stadium, skal blive Gjenstand for Underviisning i en Klasse og en Alder, hvor Modtageligheden for den „solide Føde“ endnu ikke er tilstede, hvorved kun Tid og Møie vilde spildes, og for at paa den anden Side ikke Elemen-

terne, „den lettere Føde“, skal gjemmes til en mere fremrykket Alder, hvor Underviisningens Mælk smager vammelt.

Gjennemseer man nu de forskjellige latinske Skolers Programmer, saa synes det, at Methoden er høist forskjellig, forsaavidt denne kan skimtes igjennem de korte Referater af de læste Pensa, som findes der. Dette kan nu ikke med Rette undre Nogen; thi kun saa af de naturhistoriske Lærere have selv i sin Tid faaet Skoleunderviisning i deres Fag, og med Undtagelse af Proschs Udtalelser i Fortalerne til hans to Lærebøger, har Ingen, saavidt mig bekendt, udtalt sig desangaaende. Der kan derfor hverken gives nogen traditionelt hævdet og ei heller nogen almindelig af en offentlig Debat fremgaaet Methode; men hver Lærer har selv maattet danne sig en. Dette er nu i en vis Henseende en Fordeel; thi der er da overladt dette Fag fuld Frihed til at vælge den Methode, som passer bedst for det, uden at føle sig bundet af nedarvede, forældede Regler. Men paa den anden Side bør denne Frihed til at tumle sig ikke udarte til Regellosshed; thi en „genial“ Ubundethed passer daarlig nok ind i Livet og slet ikke ind i Skolen. Og næst Mathematiken er ingen Underviisningsgjenstand mere end Naturhistorien kaldet til at bringe den Unge Ideen om et sig udfoldende og med Nødvendighed sammenhængende System, saa at den mindst bør lade Friheden i Behandlingen blive til Bildskab. Det er derfor nødvendigt, at Naturhistorielærerne ere enige om visse Grundregler for Behandlingsmaaden af deres Fag, og da Naturhistorien er for ung som Underviisningsfag til, at man kan fordrø af den, at den ud af sig selv skal have stabt sig en fast Methode, ligger det nær at see hen til ældre Underviisningsfag af lignende Natur, navnlig Geographie. Det ligger nær for Diet, at disse to Videnskaber have meget tilfælleds, baade med Hensyn til deres Stof og med Hensyn

til Stoffets Behandlingsmaade, og jeg vil her benytte Leiligheden til kortelig at udtale, hvorledes jeg opfatter disse to Videnskabers Forhold til hinanden. Jorden og de paa den eksisterende Væsener, baade levende og livløse, ere Gjenstande for begge Fag, og begge ere de efter deres Natur beskrivende. Dette ligger jo ogsaa i Ordet Geographie, og det er jo en gammel anerkjendt Ting, at Naturhistorie egentlig burde hedde Naturbeskrivelse. Men medens Naturhistorien tager Jorden og Naturgjenstandene som noget udvortes Givet, hvorom det hedder: „saaledes ere de udgaaede fra Skabersens Haand“, og paaviser Sammenhængen imellem dem indbyrdes, uden andet Hensyn end deres egen Natur, beskæftiger Geographien*) sig med Jorden, forsaavidt dens af Naturen givne Overflade med „Alt, hvad derudi og derpaa befindes“, er beboet, bebygget og benyttet af Menneskene. Begge beskæftige sig f. Ex. med Fastlandets og Havenes Omrids; men medens Naturhistorien beskæftiger sig hermed som Resultater af de formende Naturkræfter, altsaa fra det geognostiske og geologiske Synspunkt, behandler Geographien dem med Hensyn til den Brug, Menneskene gjøre eller kunne gjøre deraf. Flodernes Løb have deres geologiske Interessé, ligesaa Bjergkjæder; men ikke mindre have de geographisk Interessé, hine som Midler til, disse som Hindringer for Handelssamkvem imellem Nationer, begge som naturlige Grændser eller Bolværker mod Nabo-stater. At de enkelte Dyr, Planter og Mineralier have naturhistorisk Interessé, anseer jeg mig fritagen

*) Da jeg ikke agter at „reformere“ Geographien som Videnskab, skal jeg ikke indlade mig paa at forsøge theoretiske, „aus der Tiefe meines sittlichen Bewusstseyns“ at construere Geographiens Idee; jeg tager den derfor, saaledes som den er og faktisk har udviklet sig.

for at paavise; men ligesaa bekjendt er det, at de træde op i Geographien. Men medens Naturhistorien beskæftiger sig med dem som Naturgjenstande og paaviser deres Plads i Naturvæsenernes store Række, træde de i Geographien frem under Navn af Producter, med andre Ord som Midler i Menneskenes Haand til Existens og Velvære. Naturforhold som Climaten, Høide over Havfladen, have deres Plads begge Steder, men i Naturhistorien for deres egen Skyld, eller som betingende en Zones eller Regions Flora og Fauna, i Geographien forsaavidt de betinge et Lands større eller mindre Productionsevne i Menneskets Tjeneste. Vi see altsaa, at disse to Videnskaber have Meget tilfælleds; men ligesom Naturhistorien ifølge sin Opgave har et Gebeet for sig, saaledes har ogsaa Geographien Noget for sig selv. Geographien har nemlig kun med saadanne Naturgjenstande at gjøre, som spille en Rolle i Nationernes Liv, og den skal tage disse som noget Givet og Bekjendt uden at indlade sig paa deres Beskrivelse, da den kun har med deres Statistik (Productionsmassen) at gjøre. Naturhistorien derimod skal efter sin Idee beskæftige sig med alle Naturvæsen, da de fra dens Synspunkt ere lige vigtige; og den indlader sig paa deres specielle Beskrivelse for at anvise dem deres Plads i Systemet; men hermed skal Geographien ikke befatte sig, og jeg anseer det for et forunderligt Misgreb af afdøde Schouw, at han i sine „Prøver paa en Jordbeskrivelse“ optog Afbildninger af nogle Planter med Specialtegninger af deres Blomst og Frugt. Ligesom altsaa Naturhistorien, foruden at den behandler det med Geographien Fælleds fra sit eget Synspunkt, tillige har et selvstændigt Gebeet, saaledes har Geographien ifølge sin Opgave et særeget Gebeet, som er udelukket fra Naturhistorien. Jorden med alle dens Naturvæsen, forsaavidt den er beboet, bebygget og benyttet af Menneskene,

sætter jeg som Geographiens Opgave. Da nu Jorden ikke benyttes, om jeg saa maa sige, iu puris naturallibus, maae Kunstproducter i en vis Grad blive Gjenstand for Geographien. Kunstproducter tages her i snevrere Forstand, nemlig saadanne Frembringelser, som staae i Forbindelse med Jordens Beboelse, Bebyggelse og Benyttelse. Geographien omtaler derfor Byer og deres mærkelige Bygninger, Grændser, der jo til en vis Grad ere Kunstproducter, Kanaler, Jernbaner, Industrie, Statsinstitutioner o. s. v. Den kan ogsaa komme til at omhandle ligefrem givne Naturforhold, forsaavidt de paa en eller anden Maade gribe ind i Menneskenes Samsundsliv og benyttes af større Samsund, saasom Badesteder, mærkelige Naturegne o. s. v. Geographien streifer ogsaa ind paa Historiens Gebeet; thi begge have de med Menneskeslægten at gjøre. Men medens Geographien behandler Nationerne paa det Udviklingstrin, som de til en vis given Tid staae paa, er det Historiens Opgave at paavise, hvorledes successtvt dette Udviklingstrin er naaet. Den staaer altsaa i samme Forhold til Geographien som Geologien til den øvrige Naturhistorie, idet Geologien paaviser eller idetmindste forsøger paa at paavise, hvorledes Jorden med alle dens Skabninger successtvt har naaet det Udviklingstrin, hvorpaa den nu befinder sig. Alle tre Videnskaber, Naturhistorie, Geologie og Historie, tjene til at forklare Geographien, idet Menneskeslægten nuværende Tilstand som Beboere paa Jordkloden og Nationernes Eiendommeligheder og indbyrdes Forhold finde deres Forklaring i hine. Naturhistorien og Geologien omhandle det af Naturen Givne, Historien forklarer, hvorledes det Givne efterhaanden er blevet mere og mere benyttet, Geographien giver det siebliffelige Resultat af det Foregaaende.

Ligesom nu Naturhistorien og Geographien i mange Hen-

seender behandle det samme Stof, saaledes maa ogsaa den Behandlingsmaade, som anvendes i begge disse Underviisningsfag, væsentlig være den samme. Begge ere beskrivende, og saavidt muligt maa det, der skal læses om, forevises, om ikke in natura, saa i Afbildning. Da det nu ikke lader sig gøre at forevise Lande, Byer o. s. v. selv, maa Geographien hjælpe sig med Afbildninger, med andre Ord, Landfort. Men da disse kun give Landenes Omrids, Floders Løb, Byernes Beliggenhed og lignende almindelige Forhold, men Geographien ikke indskrænker sig hertil, burde der egentlig ogsaa benyttes Kort med ophøiet Overflade, saaledes som man ogsaa sine Steder har dem, og for at give Disciplene Begreb om de Byer og deres mærkelige Bygninger, hvorom der tales, burde der til Underviisningen i Geographie høre et saakaldet „Universum“, der indeholdt Afbildninger af saadanne, navnlig Stadplaner og Prospekter; thi uden denne Hjælp forekommer mig Læsningen om slige Gjenstande i mange Tilfælde at være en død Udenadslæren. Afbildninger af Punkter, som berømte Vandfald, Huler o. s. v., burde ogsaa forefindes i et saadant Universum. Geographien skal jo netop meddele Kundskab om den af Menneskene beboede og indrettede Jordklode, og da det nu ikke lader sig gøre med vore nuværende Befordringsmidler at reise sig Geographie til, hvilket unægtelig var det rigtigste, bør man komme Anskuelsen til Hjælp ved Afbildninger. Nødvendigheden heraf indbrømmer jo ogsaa Geographien, idet den benytter Landfort; men da disse kun meddele en ringe Deel af det, Geographien omhandler, burde Afbildninger benyttes i langt større Udstrækning.

Efterat jeg i det Foregaaende i en noget vidtløftig Digression har antydet, hvorledes jeg har søgt at klare mig Forholdet imellem de to beslægtede Videnskaber, Naturhistorie

og Geographie, skal jeg dernæst gaae over til min egentlige Opgave, nemlig at udvikle Methoden for Naturhistorieunderviisningen. Jeg sagde ovenfor, at da Naturhistorien som Skolefag ikke har nogen traditionel Methode, laa det nær at see hen til det dermed beslægtede Fag, Geographie. Her følges nu gjerne den Regel, at begynde med en kortfattet Geographie over hele Jorden, saa at der gives en Udsigt over de vigtigste geographiske Forhold, og det kan nu for dens Bedkommende være meget rigtigt strax at orientere Disciplen paa den hele Jord. Hvad her bydes Disciplen, kan jo desuden tillige forevises i Afbildning paa Vandfortet. I Begyndelsen af min Virksomhed som Naturhistorielærer troede jeg det ogsaa rigtigst saaledes strax at „orientere“ Disciplene i hele Naturhistoriens Gebeet, idet de efter en kortfattet Naturhistorie fik en Oversigt over det Vigtigste af alle tre Naturriger. Jeg havde desuden dengang intet andet Valg. Skolen manglede nemlig dengang saa godt som alle Hjælpemidler til at lede Underviisningen paa den efter min modnere Overveielse optagne Methode, da her ingen Naturalier og kun saa Afbildninger forefandtes. Under saadanne Forhold kunde Underviisningen kun blive en Udenadslæren. Efter kort Tids Praxis, og efterat Skolen efterhaanden blev udstyret med de fornødne Apparater, lagde jeg denne Underviisningsmethode tilside som ikke passende for Naturhistorie og optog den, som nu følges og som jeg i det Følgende nærmere skal udvikle. Idet jeg udvikler Methoden for Underviisningen, vil jeg nødvendigviis komme til at omtale de naturhistoriske Lærebøger. I min Omtale af disse vil jeg imidlertid ikke indlade mig paa Bedømmelse af selve Stoffet i Lærebøgerne, men kun af Stoffets Anordning, med andre Ord af den Methode, som maa have foresvævet Forfatterne i Affattelsen af deres Bøger.

Forinden jeg nu gaaer over til at fremsætte min Mening om den rette Anordning af Underviisningsstoffet igjennem de forskjellige Klasser, maa jeg først bemærke, at jeg antager det givet, at een af de naturhistoriske Discipliner, nemlig Mineralogie og Geologie, foreløbigt maa opgives, saalænge nemlig som Naturhistorien ikke gaaer længere end til sjette Klasse. Vel fordres ogsaa den i Underviisningsplanen § 4, 13. Men denne Disciplin er, som det vil sees af Programmerne, stiltiende opgivet af næsten alle Skoler, uden at dog hidtil Examensinspector vides nogetsteds at have gjort Indsigelse mod Afgangsexamen i Naturhistorie som ikke svarende til Fordringerne. Jeg troer ogsaa, at man er berettiget dertil; thi den oprindelige Skoleplan forudsatte sjette Klasse som toaarig, og i saa Fald kunde der muligviis være Tale om ogsaa at faae denne Disciplin med; men nu, da sjette Klasse er eetaarig, anseer jeg det for en Umulighed, med mindre man vil indstrænke Zoologien og Botaniken. Men dette vilde ikke kunne skee, uden at disse Discipliner led derved, og jeg anseer det for bedre, at Zoologie og Botanik læres ordentligt og nogenlunde fuldstændigt, end at alle tre Discipliner læres ufuldstændigt. Jeg for min Person indseer ikke, i hvilken Klasse man med nogen Nytte skulde læse Mineralogie og Geologie; det skulde da være i sjette Klasse; thi først her er der Modenhed til at opfatte den; men her kan der ikke blive Tid til mere end Zoologiens og Botanikens Repetition. Rigtignok seer jeg, at et Par Skoler i sjette Klasse foruden Repetition af Zoologie og Botanik have læst en Oversigt over Dryktognose og Geognose efter dicterede Paragrapher; men der angives ikke, hvormange Timer der ere indrømmede Naturhistorie i vedkommende Skolers sjette Klasse. Med de sædvanlige to Timer er det vistnok en Umulighed at læse en Oversigt over Mineralogie, med

mindre denne Oversigt bliver affattet i ganske almindelige Bemærkninger, uden noget Støttepunkt i Kundskab til Enkeltheder. Endnu mindre vil Tiden flaae til, hvis man, som vedkommende Lærere gjøre, skal diktere det, der skal læses*). Jeg anseer det af den Grund for et Feilgreb under de nærværende Forhold at ville tage Mineralogie og Geologie med i Underviisningen, og det vilde være at ønske, at Universitetet atter optog denne Disciplin iblandt de Fag, hvori der maa aflægges Prove ved den saakaldte philosophiske Examen. Der gives jo ikke engang nogen Lærebog, der kunde bruges. Dreyers og Bramsens, saavel som Krøyers ældre Lærebøger ere, selv om man vilde anvende dem, ikke længere i Boghandelen, og at ville læse Mineralogie efter Krøyers lille Lærebog „for de første Begyndere“, anseer jeg for hverken heelt eller halvt; thi den hele Mineralogie indeholdes paa ti smaa Blade, og endnu mere forfattet er den i Proschs lille Naturhistorie „for Elementarklasser“; thi her erpæderes Geologie, Geognosie og Mineralogie paa sex Blade (!). Naar jeg isøvrigt her udtaler mig imod saadanne fortsatte „Oversigter“, som blive Oversigter over Ingenting, fordi Kundskaben til de Enkeltheder mangler, hvorover de skulde være Oversigter, saa vil jeg ikke dermed sige, at man ikke skulde meddele Disciplene en saadan; thi det gjør jeg selv, eftersom man nødvendigviis tidt, navnlig ved fossile Dyr, maa komme ind paa geologiske Spørgsmaal. Kun vil jeg, at det ikke skal kaldes Underviisning i Mineralogie og Geologie eller optræde som saadan, men i det Høieste kaldes Meddelelse af

*) Diktering er desuden forbudt allerede for flere Aar siden af Universitetsdirectionen og Forbuddet ikke senere hævet af Kultusministeriet.

nogle geologiske og mineralogiske Bemærkninger, som det ikke er Umagen værdt at tale om.

Jeg anseer altsaa Zoologie og Botanik som for Dieblifket udgjørende det naturhistoriske Kursus, der skal gennemgaaes, og jeg holder mig da forsaavidt til Skoleplanen (med Undtagelse af, at jeg tager mig den Frihed at stryge Ordet „Mineralier“): „at Underviisningen bør mindre gaae ud paa en Fremstilling af Slægter og Arter eller paa detaillerede Beskrivelser, end paa en Udsigt over Planternes og Dyrenes Bæsen og karakteristiske Udviklingsformer i Hovedgrupper, oplyst ved Slægter og Arter som Exempler og anskueliggjort ved Kundskab til de vigtigste indenlandske Planter og Dyr.

Som Hovedsag sættes altsaa Planternes og Dyrenes Bæsen og karakteristiske Udviklingsformer, og Slægter og Arter sættes kun som Middel til at oplyse hint. Hvad der altsaa bliver at meddele, synes mig derfor at sondre sig i to eller rettere i tre Hovedgrene. For det Første det Almindelige, som under mere eller mindre modificerede Former gjælder om alle Planter og Dyr. Hertil henregner jeg Udviklingen af Forskjellighederne imellem Naturvæfenerne overhovedet, endvidere for Dyrenes Bedkommende Begreber som Skeletbygning, Fordøielse, Ernæring, Aandedræt, Blodomløb, Sandsning, hvortil nødvendigviis slutter sig Beskrivelse af de dertil hørende Organers Bygning, og for Planternes Bedkommende det Tilsvarende, forsaavidt det finder Anvendelse paa dem. Den anden Hoveddeel bliver Beskrivelse af de enkelte Dyrs ydre Form og specielle Livsvirksomheder, saasom Næringsmidler, Opholdssted og dermed sammenhængende Bygning af Tænder og Lemmer, samt Dyrenes Betydning i Naturens, navnlig Menneskets store Økonomie. For Plan-

ternes Bedkommende bliver det Beskrivelse af de enkelte Planter's Form, samt deres Betydning i Naturen og Menneffelivet. Men da Dyr og Planter ikke ere ligelig fordeelte over hele Jordkloden, slutter sig hertil endvidere Læren om deres geographiske Fordeling paa Jordens Halvkugler, i dens Zoner og Regioner. Menneffets Naturhistorie henregner jeg til den almindelige Deel, fordi man i Udviklingen af det dertil Henhørende naturligen lægger Menneffets Bygning til Grund. Begge Discipliner, Zoologie og Botanik, falde altsaa i tre Afdelinger, nemlig en almindelig, som kortelig kunde betegnes som Physiologie med dertil hørende Anatomie, dernæst en speciel Deel, som indeholder Dyr- og Plantebeskrivelser og deres Indordning i Grupper, Familier og Ordener, Morphologie og Systematik, og endelig Dyr- og Plantegeographie.

Her bliver nu Spørgsmaalet: Hvormed skal der begynde, og i hvilke Klasser skulle de enkelte Afsnit læses? Og det er dette Spørgsmaal, som efter Programmerne at dømme besvares saa forskjelligt, og til hvis rette Besvarelse Forfatteren af disse Linier vil forsøge paa at bidrage, ved at fremsætte sin Anskuelse og sin Praxis til Bedømmelse.

Enhver Erkjendelse, som støtter sig paa ydre Erfaring, begynder med det Stykkevisse, det Enkelte, og først naar en Mængde af Enkeltheder er optagen i Erkjendelsen, danne sig de almindelige Begreber, idet der fra den større eller mindre Overeensstemmelse imellem mange Enkeltheder abstraheres til det Almindelige, det Fælleds. Man bør derfor, synes mig, begynde med Enkelthederne, Arterne. Da der nu fordres en større Modenhed til at opfatte et Plantebillede og gjengive det i Ord, bør man ikke begynde med dem, men med de høiere Dyr, hvis Form er mere udpræget, altsaa med Pattedyr, Fugle, Krypdyr og Fiske. Naar jeg siger, at der bør

begyndes med Arterne, menes naturligtvis kun et Udvalg af de vigtigste.

I Overensstemmelse hermed begynder Underviisningen i Første Klasse her i Skolen med Beskrivelse af forelagte Dyr, eller Afbildninger af saadanne*). I en saadan Beskrivelse maa Disciplen gaae frem efter et bestemt Schema, for at Intet skal overspringes. Beskrivelsen maa nemlig begynde med en omtrentlig Angivelse af Dyrets Størrelse, hvortil helst vælges Sammenligning med et almindelig bekjendt Dyr, ligesom ogsaa Legemets Proportioner maae angives, saaledes det omtrentlige Forhold imellem Kroppens Længde og Tykkelse, samt Halsens, Halens og Lemmernes Længde i Forhold til Kroppen. Dernæst gaaes over til de enkelte Legemsdele i følgende Orden: Hovedets Form, Øinene, Ørerne, det Almindeligste om Tænderne, Tungen, Halsen, Kroppens Form, Halen, Forlemmerne og Baglemmerne med deres Tær, Huden, Haarene og Farven. Fremdeles angives Dyrets Næring, Opholdssted, Levested, dernæst særegne Eiendommeligheder i Dyrets Liv, endelig dets Betydning for Mennesket. Det følger af sig selv, at ved mange Dyr bliver der Intet at sige om enkelte Dele; men jeg troer, at Fastholdelsen af et saadant bestemt Schema er meget praktisk og nødvendigt for at bringe Orden ind i Beskrivelsen,

*) Foruden en naturhistorisk Samling benyttes her ved Skolen Schouws og Eschrichts Afbildninger, Kjerbøllings Afbildninger af danske Fugle og Victorial Museum. Disciplene anbefales at anskaffe sig det af Hr. Kiellerup udgivne zoologiske Haandatlas. Jeg sætter det overhovedet som Regel paa alle Stadier af Underviisningen at indskrænke Disciplenes Kundskab til saadanne Naturgjenstande, som kunne forelægges dem in natura eller i Afbildning, da al blot Navnekundskab synes mig værdiløs.

fordi Disciplen ellers let vil springe fra „Hoved til Hale“, medens han ved et saadant Schema nødes til at tage alle Enkeltheder i Diesyn og saaledes faaer et komplet Billede, som han er istand til at gjengive i Ord. Metboden er ikke særegen for Naturhistorie; thi den anvendes ogsaa ved Analyseringer i Grammatiken, hvor f. Ex. et Verbum maa gennemgaaes i Person, Tid, Maade, Form. Man vil maaskee indvende, at det i Længden bliver trættende saaledes flavist at anvende en bestemt Norm for ethvert Dyrs Beskrivelse; men jeg henholder mig i saa Henseende til mine Disciple, hvem denne Behandlingsmaade synes at interessere, og saa meget er vist, at de faaer en Færdighed, man kalder den nu mekanisk eller ikke, i at beskrive og ordne en Beskrivelse, som ikke blot gavner Naturhistorien, men ogsaa kan have en vis Indflydelse paa Affattelser i Modersmaalet, da de vænnes til at ordne et givet Stof. Dyrenes Indordning i Familier og Ordener, samt almindelige Betragtninger over disse sidste, gaaes der i denne Klasse ikke ind paa uden i reen Almindelighed, uden nærmere Begrundelse.

Man vil heraf indsee, at ingen af vore Værebøger ret tilfredsstillende mig, hvorfor jeg i denne Klasse heller ingen bruger, men al Underviisning skeer mundtlig. Strøms Værebog, saa god den end er i mange Henseender paa Grund af sin sand populære Form, kan jeg ikke anvende, fordi den ikke følger samme Plan for de forskjellige Dyrs Beskrivelse. Brahmens og Dreyers nævner ved de enkelte Dyr kun nogle faa ofte lidet karakteristiske Enkeltheder, naar disse blot ere tilstrækkelige til at adskille et vist Dyr fra et andet, uden at give et virkeligt Billede af Dyret. Det Fælleds gaaer nemlig her forud for det Specielle; men, som ovenfor sagt, mener jeg, at de enkelte Dyrs fuldstændige Beskrivelse maa gaae forud for deres Indordning i Grupper og

Familier, da disses Berettigelse først da kan begrundes. Krøyers mindre Lærebog anseer jeg for aldeles uanvendelig, fordi den kun giver en almindelig Udsigt over de større Dyregrupper og desuden tager det Physiologiske med; men her støder man paa Begreber, som det er umuligt at meddele Børn i den Alder, med mindre man vil indskrænke sig til at omtale saadanne i reen Almindelighed, hvilket jeg anseer for at være til ingen Nytte; thi Begreber som Fordøielse, Aandedræt o. s. v. kunne ikke opfattes, uden at de dertil hørende Organer beskrives; men det vil vist Enhver indrømme, at Børn paa 10 Aar ikke ville kunne fatte. Skulde man altsaa bruge en saadan Lærebog „for de første Begyndere“, saa maatte man reent overspringe dette, og der bliver saa en kortfattat Oversigt over „Naturens tre Riger“ tilbage; men hvad min Mening er om saadanne Oversigter uden ret Erfjendelse af nogen af de Enkeltheder, man faaer Oversigt over, har jeg ovenfor udtalt. Proschs mindre Lærebog kunde bedre anvendes; thi han er mere fuldstændig i det Specielle, dog ikke saa udførlig, som man kunde ønske det. Rigtignok har ogsaa han i denne sin Lærebog „for Elementarklasser“, rimeligviis paavirket ved Traditionens Tryk, medtaget meget Physiologisk; men det optræder saa beskedent, at det gjerne reent kan forbigaaes. Bar hans større Lærebog affattet i et mere simpelt Sprog, vilde den kunne anvendes, naturligviis her kun det, der indeholder Beskrivelser af Dyreformer. Men Sproget i den er vel smukt eller rettere udsmykket for en Skolebog, ja ofte ligefrem sat paa Skruer, saa at det er vanskeligt for Børn selv i anden Klasse at faae Kjærnen af Indholdet ud af de lange, complicerede Sætninger.

Jeg gaaer nu over til *Anden Klasse**). Her gaaes

*) Hvis Nogen skulde bemærke en Uoverensstemmelse mellem den i

frem ganske paa samme Viis, idet Underviisningen bestaar i Beskrivelser af enkelte Dyr med Udelukkelse af et Physiologisk. Dog medtages her foruden Veendyrene et Udvalg af Leddyr, naturligviis kun saadanne, hvis Ydre er mere bestemt udpræget. Disciplene holdes da tillige til at anskaffe sig saadanne, hvilket falder let her paa Landet og tillige merer dem. Jeg repeterer altsaa her det, der er gjennemgaaet i første Klasse, tildeels fordi det nu een Gang ikke kan undgaaes at optage mange nye Disciple, som ere usforberedte i Naturhistorie. Disse maae da følge med, saa godt de kunne; thi her gaaes naturligviis rask igjennem det Læste uden nogen forudgaaende Gjennemgang, og der gjøres det Fremstridt, at de enkelte Dyr nu tillige samles og ordnes i Grupper, Familier og Ordener. For at have en Tabel at holde sig til, benytter jeg her Bramsens og Dreyers Lærebog, dog saaledes, at den for Disciplene ikke bliver mere end en tabellarisk Oversigt, idet der, foruden hvad der findes i Lærebogen, fordres Beskrivelse af Dyrene, hvilken her i Regelen maa gives, uden at vedkommende Dyr havees for Die under Examinationen. Naar jeg benytter Bramsens og Dreyers Lærebog, saa er det ikke af Forkjærlighed for den, hvilket kan sees af, hvad jeg ovenfor yttrede om denne Bogs U hensigtsmæssighed som Skolebog. Jeg vilde langt foretrække Proschs større Lærebog, dog saaledes, at der her kun læstes fra Pag. 69 til Fuglene, fra Pag. 170—195 og saa fremdeles det Specielle i de forskjellige Dyreklasser, altsaa

det følgende fremsillede Plan og Referatet i Frederiksborg Skoles Program for 1853 af hvad der er læst i Naturhistorie, har dette sin Grund i, at Forfatteren især var tre Maanedes syg, i hvilken Tid Naturhistorien hvilede, hvilken Omstændighed ogsaa har havt nogen Estervirkning iaar.

omtrent saaledes, som Prosch selv vil have den anvendt. Jeg foreslog den ogsaa indført 1852; men Ministeriet vilde først have en Undersøgelse foretagen af denne Boges Anvendelighed. Jeg seer dog, at den bruges i flere Skoler, i Kolding og Rønne navnlig paa den angivne Maade.

Imod Slutningen af Skoleaaret, naar Vegetationen begynder, anvendes endvidere endeel Timer paa Botanik. Maaden, hvorpaa Underviisningen heri begynder, er aldeles i Overensstemmelse med Zoologiens første Behandling. Ogsaa her begyndes nemlig med de enkelte Planter, uden at der foreløbig gaaes videre ind paa Familier, med mindre det saa at sige af sig selv frembyder sig for Disciplens Dø. Jeg begynder da ikke med at læse en saakaldet terminologisk Indledning, hvilken som altfor abstrakt ikke passer for Børn. Man kan vel faae en saadan lært; men naar det saa kommer til dens Anvendelse, vil man vist i Regelen finde, at Disciplene løbe vild i de mange Termini, som ikke ere komne til dem paa en i Virkeligheden praktisk Maade. Disciplene beordres derimod til at medbringe paa Skolen endeel af de i Diebliffet blomstrende Planter, hvilke da bestemmes efter Petits Tabeller over det linneiske System, som netop passer for Begyndere, fordi det intet System er, men kun en Klassifikation. Efter en ganske kort orienterende Beskrivelse af Principet for den linneiske Klassifikation, vil det altid være let at bestemme Klassen og Ordenen. Besværligere er Bestemmelsen af Slægten; thi heri vil man i Begyndelsen hvert Dieblik støde paa en ny Terminus, som trænger til Forklaring, hvilken da gives mundtlig. Men har man først majsommeligt arbejdet sig igjennem en halv Snees Planter, som naturligviis maa have været af de lettere, gaaer det strax raskere, og Disciplene komme saaledes efterhaanden praktisk ind i Terminologien og den linneiske Klassifikations Meto-

niisme. Det er vel muligt, at de ikke ville kunne theoretisk definere en vis given Terminus; men jeg anseer dette for Diebliffet for mindre vigtigt, end at de praktisk kunne anvende den paa en given Plante. Have vi efter Tabellen bestemt Plantens Slægtnavn, gaae vi til dens fuldstændige Beskrivelse, hvori ligesom ved Dyrene følges et bestemt Schema, nedefra opad fra Rod til Frugtknude og den deraf udviklede Frugt. Paa denne Maade lære Disciplene i Sommerens Løb at kjende en 30—40 Planteslægter, og da der tillige fordres, at de skulle tørre og opbevare de Planter, som ere gennemgaaede paa Skolen, have de ogsaa faaet en lille Begyndelse til et Herbarium, som senere vil blive dem til Støttepunkt ved den mere systematiske Underviisning. Excursioner, som jeg i Begyndelsen anvendte, har jeg opgivet, da det holdt haardt paa saadanne at „holde Styr“ paa Disciplene, og det desuden var ubequemt at føre de nødvendige Tabeller til Planterne's Bestemmelse med, end sige at benytte dem paa fri Mark. I fjerde Klasse anvender jeg af og til Excursioner og fører da Disciplene een Gang ud i en Skov, en anden Gang til en Sø, en Mose, en Heide, for at de kunne faae et Overblik over den forskjellige Vegetation. I Begyndelsen derimod maae de, som sagt, selv medbringe Planter, og heri søger gjerne den Ene at overbyde den Anden, saameget mere som Mængden af de medbragte Planter har nogen Indflydelse paa Characteren for den Dag, ligesom jeg ogsaa hver fjortende Dag efterseer deres Herbarium og giver en Character derfor.

Det kunde synes for tidligt allerede her at begynde paa Botaniken. Men jeg troer ikke, at, naar der begyndes paa den ovenomtalte Maade, Opfattelsesvejen overstiges, og jeg anseer det nødvendigt, at Disciplene kjende en god Deel Planter, forinden der gaaes over til den egentlige Læsing

af en botanisk Lærebog. Men dertil fordres Beskæftigelse med enkelte Planter igjennem et Par Aar; een Sommer er ikke nok; thi Tiden, der kan anvendes, er knap, da det kun er i Slutningen af Skoleaaret, at Botanik kan læres paa denne Maade, og en vigtig Tid i saa Henseende gaaer jo tabt ved Sommerferien. At begynde Botanik med et Skoleaar og afslutte den samme Aar, anseer jeg for meget uhensigtsmæssigt; thi paa den Tid er jo Vegetationen saa godt som forbi, og Kundskaben til de levende Planter kan saa først komme bag efter som tyndt Bl i Slutningen af Skoleaaret. Man vil derfor ogsaa i det Følgende see, at jeg fortsætter paa samme Maade i Slutningen af Skoleaaret i tredje Klasse, altsaa i een Sommer til, og først i fjerde Klasse læses Botanik.

Jeg gaaer nu over til Tredie Klasse. I de to foregaaende er ifølge det Fremførte gennemgaaet de høiere Dyr's Ordre o. s. v., deres Ordning i naturlige Familier og Ordener, samt deres geographiske Fordeling og endvidere et Udvalg af Leddyr. (Bløddyrene rører jeg ikke ved for i femte Klasse, da jeg troer, at der hører mere Modenhed til for at forstaae disse Dyr.) Disse Elementer, som jeg vilde kalde dem, lægges nu tilside og medtages kun, forsaavidt de tjene til at belyse det, der nu gennemgaaes. I denne Klasse begyndes da med en almindelig Indledning; dernæst gaaes over til Menneskets Naturhistorie, dets Bøenbygning, Jordbøielse, Aandedræt, Blodcirculation, tilligemed Beskrivelse af de dertil hørende Organer*). De samme Orga-

*) Beskrivelse af de specielle Sandseorganer, som jeg her vil have taget med, har jeg hidtil desværre maattet forbigaae, da jeg mangler Materialierne dertil, nemlig en Lærebog og Afbildninger, og jeg anseer det for utilladeligt at spille Tid ved Dicteren.

ners afvigende Bygning gennemgaaes derpaa compara-
 tivt gennem de forskjellige Dyreklasser og Ordener, saaledes
 for Pattebyrenes Bedkommende Bygningen af Beenraden,
 Tæer, Tænder, Tarmkanal, for Fuglenes Bedkommende det
 Tilsvarende, og saa fremdeles det, der i Almindelighed be-
 navnes Indledning til de forskjellige Dyreklasser og Ordener.
 Ogsaa her benytter jeg for Diebliffet Bramsens og
 Dreyers Lærebog, skjøndt jeg vilde foretrække at benytte
 Proschs; thi Bramsens og Dreyers er saa kort; den har
 f. Ex. ikke nogen Beskrivelse af de specielle Sandseorganer.
 Desuden mangler den alle Afbildninger, som her ere aldeles
 uundværlige. Hvad der her bydes Disciplene, kunne de nok
 magte; dog falder det dem unægtelig noget svært, og jeg
 kunde være tilbøielig til at bytte Lærestoffet i tredie og fjerde
 Klasse om, saaledes at beskrivende Botanik læstes i tredie
 Klasse, det Physiologiske og Anatomiske af Zoologien i fjerde.
 Dog har jeg ikke kunnet bestemme mig dertil, deels fordi
 denne Deel af Zoologien slutter sig naturligen til det i første
 og anden Klasse læste og ligesom danner Slutstenen dertil,
 deels fordi jeg vil have et Par Sommere til at gjøre Di-
 sciplene bekendte med en god Deel Planter, forinden den
 egentlige Læsning af Botanik begynder. Jeg vil derfor ind-
 til videre foretrække at følge den anførte Plan.

I Slutningen af Skoleaaret fortsættes endvidere i tredie
 Klasse de i anden Klasse begyndte Dvælses i at bestemme og
 beskrive Planter, kun at her gjøres Fremskridt til at bestemme
 Arten, og Disciplene holdes her som hidt til at forøge deres
 Herbarier. Disse Dvælses blive i denne Klasse ogsaa Gjen-
 stand for Examination ved Examen ligesaa vel som det af Zoo-
 logien læste, ligesom ogsaa Disciplenes Herbarier fremlægges
 og have nogen Indflydelse paa Examenscharacteren.

Fjerde Klasse er udelukkende bestemt for Botani-

fen. De første Timer af Skoleaaret anvendes som hidtil til at beskrive Planter, for ogsaa at faae de senere blomstrende Planter med; thi de to foregaaende Aar har man jo kun kunnet beskæftige sig med saadanne Planter, som blomstre før Examinens Begyndelse, eftersom det kun var i Slutningen af Skoleaaret, at en Deel Timer anvendtes til Botanik. Naar saaledes Disciplene have samlet sig et Fond af Kundskab til mange enkelte Planter, og deres Die tillige ved egen Jagttagelse er blevet aabnet for Planternes Slægtskab, gaaes over til Vædning af en Botanik. Som Lærebog anvendes her Petits Botanik. Af denne gennemgaaes da i Aarets Løb de naturlige Familier, saaledes at der ved Examinationen altid begyndes med de enkelte Planter's Beskrivelse og derfra gaaes over til Betragtning af dem som Gruppe eller Familie. Plantefamilierne betragtes da fra forskjellige Synspunkter, nemlig deels med Hensyn til Fælledskab i Form, altsaa Stængels, Blades, Blomsts og Frugts Dannelse, deels med Hensyn til deres kemiske Stoffer og dermed sammenhængende Betydning i Mennekelivet, og endelig omtales Familiens geographiske Fordeling. Hvor der savnes indenlandske Repræsentanter, benyttes Schouws og Eschrichts Afbildninger eller tørrede Exemplarer af udenlandske, forsaavidt jeg har kunnet skaffe dem tilveie. Naar de naturlige Familier ere gennemgaaede, gaae vi over til at læse en kortfattet Climatologie og almindelig Plantegeographie. Men da Petits Botanik her synes mig altfor stizzeret, benytter jeg til dette Afsnit af Botaniken C. Bolls Omrids af den physiske Geographie i Forbindelse med Berghaus's physiske Skoleatlas. Plante-Physiologie og Anatomie forbeholdes til et mere modent Standpunkt i femte Klasse.

Af det her Fremsatte vil man indsee, hvorfor jeg foretrækker Petits Botanik; thi den følger netop den her ud-

vifkede Plan. Bramsens og Dreyers Værebog derimod har i en meget bred Indledning forenet det reent Terminologiske med det Physiologiske og er derimod meget forfattet i den beskrivende Deel. Det nylig udfomne Hefte af Planterigets Naturhistorie ved Chr. Baupell, der indeholder Formlæren, har efter min Mening samme Feil. Af Pagineringen at domme, synes Underviisningen at skulle begynde med dette Affnit; men i saa Fald er der, synes mig, paa den ene Side for meget af beskrivende Terminologie, da denne er udført mere i det Specielle, end der foreløbigt er fornødent for at kunne beskrive de almindeligst forekommende Planter, og paa den anden Side er her meget af det Physiologiske og komparativt Anatomiske taget med. Er dette Hefte derimod bestemt til at læses, efterat Disciplene ere gjorte bekendte med Planterne og de naturlige Familier, og det synes saa, idet der hyppigt omtales naturlige Familier og enkelte Planter som bekendte, saasom „Bignoniaceer (beslægtede med Massblomstred), Bauhinier (af de Urteblomstredes Familie)“, — da bliver en stor Deel af Terminologien overflødig, fordi den da nødvendigviis maa være bekendt, og skal dette Hefte altsaa være at betragte som Physiologie og Anatomie, da synes der mig at være for lidet. Imidlertid vil jeg i saa Henseende opsætte min Dom, til det Hele foreligger, idet det udfomne Hefte paa den anden Side er affattet med Omhu og Dygtighed og ledsaget af ypperlig udførte, instructive Afbildninger*).

I femte Klasse læse vi dernæst om Planternes indre Bygning, Planteanatomie, og deres Liv, Plantephys-

*) Senere er 2det Hefte udfommet, hvilket indeholder Anatomie og Physiologie, saaledes at endeel af Indvendingerne ovenfor bortfalde.

fiologie, og her gennemgaaes da de forskjellige Former af Cellevæv, Stenglers, Blades og Knoppens Struktur, Befrugtningen, Ernæringen o. s. v., ligesom der ogsaa meddeles de fornødne Aanesætninger fra Chemien. Ogsaa her lægges Petits Botanik til Grund, dog med ikke saa Rættelser, som dog oftest indskrænke sig til Forandring af en mere kunstlet Udtryksmaade til en simplere, lettere fattelig, samt endeel ligefremme Tilføielse og nærmere Forklaringer. Til Oplysning gives naturligviis Afbildninger og foretages nogle mikroskopiske Foreviisninger af Cellevæv. Naar dette er læst, gennemgaaes Leddyrene fuldstændigt, og dernæst Bløddyrerne, hvorved Bramsens og Dreyers Lærebog lægges til Grund som Støttepunkt, idet den egentlige Underviisning skeer igjennem Foreviisning af de Dyr, der findes i Skolens Samling. Unseligt var det, om man til Slutning kunde faae Tid til at give en kortsattet Organismernes Historie gennem tidligere Jordperioder, som paa dette Stadium nok vilde kunne gjøre god Virkning. De bekjendteste fossile Dyr antager jeg nemlig som læste i Forbindelse med de endnu eksisterende af samme Familie. Man behøvede ikke at gaa ind paa Periodernes reent mineralogisk-geologiske Characterer, men blot characterisere Perioderne ved deres Organismer. En saadan Oversigt vilde ikke kunne træffes af den Bredelse, som i det Foregaaende er bleven „Oversigter“ til Deel; thi her gaaer Kundskab til mange enkelte Organismer og deres Former forud.

I Sjette Klasse repeteres det hele Kursus, og heri følges da Skoleplanen, saaledes at Repetitionen „mindre gaaer ud paa en Fremstilling af Slægter og Arter eller paa detaillerede Beskrivelser, end paa en Udsigt over Dyrenes og Planternes Væsen og characteristiske Udviklingsformer igjennem Hovedgrupper, oplyst ved Slægter og Arter som Exempler“;

thi nu først kunne disse Fordringer ret opfyldes, og skjøndt man i de nederste Klæser syntes at steie ud fra Planen ved netop at holde sig til Slægter og Arter og detaillerede Beskrivelser, synes mig dog Underviisningen at kunne ende med at være „i den skønneste Harmoni“ med Skoleplanen.

Om Underviisningen i Naturhistorie i Syvende Klasse har jeg Intet at sige; thi fra denne philologisk-mathematisk og mathematisk-philologisk Helligdom er Naturhistorien udelukket.

Idet jeg her har forsøgt at fremstille den Methode, som jeg anseer for den rette i Naturhistorie, har jeg valgt at udvikle den praktiske Gang, som jeg følger, istedetfor at give en blot Theorie. Men at fremstille en Praxis i en eller anden Retning lader sig ikke gjøre i Korthed, og maastee er Fremstillingen derved bleven trættende. Hovedpunktet i Underviisningen anseer jeg at være Maaden, hvorpaa der begyndes, at man nemlig uden Indledninger, Terminologie, Oversigter eller almindelige Betragtninger, gaaer lige løs paa Arterne, og da lader alt Almindeligt komme som Afsluttende. Paa denne Methode hviler den hele fremstillede Anordning af Underviisningsstoffet.

Jeg bilder mig ikke ind her at have givet noget egentlig Nytt; thi af Erfaring veed jeg, at mange Lærere ere enige med den fremsatte Anskuelse; jeg har blot villet vise, hvorledes jeg praktisk gennemfører, hvad der theoretisk er erkjendt som det Rigtige. Navnlig antager jeg, at de Lærere ere enige med mig, som begynde med Strøms Lærebog. Derimod antager jeg det ikke om dem, der begynde med Kroyers lille Lærebog. Hvad den tidlige Begynden paa Botanik angaaer, da synes Mange at foretrække at begynde senere og da afflutte den paa eet Aar. Dog staaer jeg heller ikke her ene; navnlig vil det sees af Programmet for Metropolitanskolen, at Hr.

Abjunct Kjellerup i Underviisningen næsten i Tæt og Alt gaaer samme Vej som jeg.

Jeg har i min Fremstilling vel holdt mig til Latinsko-
lerne; men jeg mener, at hvad der gjælder om Underviis-
ningen i de fire nederste Klasser, kan finde fuld Anvend-
else paa Realskolerne, kun at der indrømmedes 4de
Realklasse nogle flere Timer, som da enten kunde anvendes
til at tage Leddyr og Bløddyr med, eller maastee bedre til
Mineralogie og Chemie, saafremt der var en Lærebog, der
passede for Børn paa det Alderstrin. Jeg vilde ogsaa meget
ønske, at disse Linier kunde komme Huuslærere paa Landet
for Die; thi man vilde da maastee lidt mere undgaae den
Ueilighed, man har af Disciple, som komme ind i de høiere
Klasser uforberedte i Naturhistorie. Ja jeg har her ved Sko-
len et Exempel paa, at en Discipel er bleven optagen i 6te
Klasse uden mindste Kundskab i Naturhistorie. Han forbe-
redes nu privat; men der hører i Sandhed en stærk Natur
til for at bøde Saameget paa een Gang, uden at det gaaer
ind ad det ene Die og Dre og ud af det andet. I saadanne
Tilfælde er Læreren i alt Fald uden Ansvar for Udfaldet.

Og hermed slutter jeg, idet jeg yttre det Ønske, at
flere Naturhistorielærere vilde udtale deres muligviis afvigende
Anskuelser, for at der ved Spørgsmaalets Drøftelse kunde
tilveiebringes en større Enighed i Anvendelse af Methode og
Lærebøger, end der nu synes at være tilstede.

Frederiksborg, Januar 1854.

Efterretninger

om

Frederiksborg lærde Skole

for Skoleaaret 23 Aug. 1853—22 Aug. 1854

af

Dr. H. M. Flemmer,
Statsraad, Professor og Skolens Rector.

Christliche

Zeitung für die evangelische Kirche

in Leipzig, den 1. März 1872

Dr. H. H. Schmidt

Verlag von C. F. Schmidt

Afgangsexamen.

I Overensstemmelse med Ministerialskrivelse af 16 Juni 1853 afholdtes den skriftlige Deel af Afgangsexamen for 1853 ved Frederiksborg lærde Skole d. 23—25 Juni. Opgaverne, som sendes under Forsøgling fra Ministeriet for Kirke- og Underviisningsvæsenet, vare følgende:

Lydsk Stil.

Maximilian den Anden var, omendstjændt ikke den største, dog vel den mildeste og elskværdigste imellem alle Keisere af det habsburgske Huus. I sit Egteskab med Carl den Femtes ædle Datter avlede han ni Sønner og sex Døttre, og den Kiærlighed, Mildhed og Godhed, som han øvede som Huusfader, virkede¹⁾ velsignende ogsaa i alle større Kredse. Ganske anderledes end Carls mørke Son, Philip den Anden, havde han dannet sig i sin store Onkels Skole og i tre Aar regieret Spanien til hans Tilfredshed. Efter sin Tilbagekomst virkede han væsentlig for Afslutningen af Passauer=Forliget, der beroligede Tydskland, og forblev siden i religiøse Anliggender paa den alene rigtige Wei, til hvilken dengang endnu ingen Herster havde hævet sig og selv senere saa faa hævede

1) beglücken (velsigne).

sig. Ved regelmæssig Inddeling af sin Tid var han stedse Herre over Forretningerne, ved Maadehold i alle Ting stedse Herre over sig selv. Koesværdige Egenstaber, som man hos denne eller hiin Fyrste finder adskilte eller i eensidig Overdrivelse eller som Følge af uoisommelig Beslutning, fremgik af hans inderste Naturs sfionne²⁾ uforstyrrede Harmonie. Derfor var han ikke blot retfærdig, men ogsaa mild og høimodig, ikke blot Ven af ædel Alvor, men ogsaa af munter Spøg; derfor gjorde mangeslags Fornøielser hans Tlid intet³⁾ Afbræk, og han behøvede ikke pedantist at spille Keiseren og at fremkonstle Værdighed, da han besad et keiserligt Sindelag, der opvækker Kiærlighed og Tillid, fordi det bærer Kiærlighed og Tillid i sig. Maximilian var i alle Ting det fuldkomne Modstykke til sin nærmeste Slægting, Philip den Anden; hvilken Lykke, hvis han havde levet og hersket saalænge som denne!

Udarbeidelse i Modersmaalet.

Idmyghed som christelig Dyd; dens Forstjellighed fra Beskedenhed i Almindelighed.

Latinff Stil.

Om Lacedæmonieren Chilo, der, som bekendt, var een af de syv Mænd, hvem det gamle Grækenland fremfor Andre har givet Navn af Vise, staaer der hos Gellius, en latinff Skribent fra det andet Aarhundrede efter Christi Fødsel, en ret net Fortælling. Da Chilo i en hoi Alder laae syg og følte, at Døden nærmede sig, talte han roligt og blidt med sine Venner, der stode omkring ham, og sagde iblandt Andet, at han

²⁾ ungetrøbt (uforstyrret).

³⁾ Eintrag (Afbræk).

stedsfe havde gjort sig Umage for ikke at gjøre Noget, som han bagefter maatte fortryde og at han heller ikke nu ængstedes ved Grindringen om sit førte Liv, men at der dog randt ham een Ting i Hu, i hvilken han baade før havde tvivlet og endnu tvivlede, om han havde handlet ret eller ilde. Jeg var engang, sagde han, Dommer med to Andre i en Bøns Sag, der angik hans Liv og Bølfærd. Jeg indsaae, at efter Loven maatte han fordømmes, men dog kunde jeg ikke undlade at ønske, at han paa en eller anden Maade kunde frifjendes. Efter megen Overveielse besluttede jeg da selv stiltiende at fordømme ham ved min Stemme, men overtalte de to Mænd, som dømte med mig, til at frifinde ham. Saaledes troede jeg dengang at fyldestgjøre baade Dommerens og Bønnens Pligt; men nu frygter jeg for, at jeg har handlet troløst, idet jeg har raadet Andre til at gjøre det, som jeg selv ikke vilde gjøre, fordi det var urigtigt. Visstelig frygtede Chilo ikke uden Grund; men i dette Spørgsmaal om Bønskabets Ret have ogsaa de græske Philosopher fra en senere Tid stundom haft mindre strenge Meninger og troet, at det var tilsladt for en Bøns Skyld, i det Ringeste i mindre Ting, at afvige lidet fra Pligtens Vej, saasom Peripatetikeren Theophrast, hvem Cicero følger i det lidet Skrift, som bærer Navnet *Lælius*.

Latinsk Version.

[*Extremo libro tertio Tacitus narravit, Vespasiani duces et copias, ad Cremonam victores, Romam intrasse, Vitellium interfectum esse. Vespasianus ipse nondum in Italiam ex Oriente venerat.*]

Interfecto Vitellio bellum magis desierat quam pax coeperat. Armati per urbem victores implacabili odio victos consecabantur, plenæ cædibus viæ, cruenta fora templaque, passim trucidatis, quos fors obtulerat. Mox, augescente licentia, scrutari ac protrahere abditos; si quem ¹⁾ procerum habitu et juventute validum conspexerant,

obtruncare, nullo militum aut populi discrimine. Quæ sævitia recentibus odiis sanguine explebatur, deinde verterat in avaritiam; nihil usquam secretum aut clausum sinebant, Vitellianos occultari simulantes; initium id perfringendarum domuum vel, si resisteretur, causa cædis; et egentissimus quisque e plebe et pessimi servitiorum ultro dites dominos prodebant; alii ab amicis monstrabantur. Ubique lamenta, conclamationes et forma captæ urbis, adeo ut Othonianorum Vitellianorumque militum invidiosa antea petulantia desideraretur. Duces partium, accendendo civili bello acres, temperandæ victoriæ impares erant. Quippe ²⁾ in turbas et discordias pessimo plurima vis, pax et quies bonis artibus indigent. Nomen sedemque Cæsaris Domitianus acceperat, sed, nondum ad negotia intentus, solis voluptatibus ³⁾ filium principis agebat. ⁴⁾ Præfectura prætorii penes Arrium Varum, summa potentiæ in Antonio Primo erat. Is pecuniam familiamque e Vitellii domo, quasi prædam Cremonensem rapiebat. Civitas pavida et servitio parata ⁵⁾ occupari redeuntem Terracina L. Vitellium cum cohortibus, exstinguique reliqua belli postulabat. Præmissi Ariciam equites; agmen legionum intra Bovillas stetit. Nec cunctatus est Vitellius se et cohortes arbitrio victoris permittere; miles infelicia arma haud minus ira quam metu abjecit. Longus deditorum ordo, sæptus armatis, per urbem incessit, nemo supplicii vultu, sed ⁶⁾ tristes et ⁶⁾ truces et adversus plausus et lasciviam insultantis vulgi ⁶⁾ immobiles.

1) Milites Germanici, e quibus Vitellianus exercitus constabat, fere juvenes robusti erant et proceritate corporum excellabant.

2) ɔ: ad turbas excitandas.

3) vife sig som Gyrlifson (give Gyrlifsonnen).

4) dignitas et locus præfecti prætorii (prætorio).

5) præveniri. L. Vitellius, Auli Vitellii imperatoris frater, cum aliquot cohortibus in Campania fuerat et Terracinam ceperat.

6) Pluralis numerus refertur ad singulos, qui significantur, quum dicitur „deditorum ordo“.

Geometrisk Opgave.

I et Triangel høves givne en Side a , Høiden h nedfældt paa samme Side og den Linie f , som forbinder Sidens Midtpunkt med det modstaaende Toppunkt. Heraf skal Triangelen constructeres, og Formlerne angives til Bestemmelse af de to andre Sider og af Vinklerne.

Exempel: $a = 12'$, $f = 5'$, $h = 3'$.

Arithmetisk Opgave.

Om en Uhrskives Midtpunkt dreie sig eensformigen Timeviseren, Minutviseren, Secundviseren, af hvilke den første gjør en Omdreining i 12 Timer, den anden i 1 Time, den tredje i 1 Minut. I det alle tre Visere dække hinanden ved Klokkeslettet 12, saa spørges: efter hvilken Tids Forløb vil dernæst Secundviseren første Gang komme til noiagtigen at halvere Vinklen imellem de to andre Visere?

Afgangseramens mundtlige Deel holdtes i Overværelse af Underviisningsinspectoren, Etatsraad, Prof. Dr. Madvig, C. af D., i Tiden d. 13—15 Juli efter det i forrige Aars Skoleefterretninger aftrykte Schema. Til Afgangseramens sidste Deel indstillede sig de 2 Disciple i VII Cl., som i Aaret 1851 havde underkastet sig dens første Deel, Paul Sophus Wilhelm Heegaard og Søren Christen Emil Hall; til dens første Deel indstillede sig Disciplene i VI Cl. Thomas Emil Lund, Eduard Alfred Berner, Peter Thorolf Martinus Galskjot, Carl Ernst Alexander Fensmark og Henrik Steffens Helms, hvilke 5 Disciple efter Resultaterne af Afgangs- og Hovedexamen opslottedes i VII Cl., dog alle med Betænkelse eller Protest af enkelte Lærere med Hensyn til Ud-

faldet af Examen i et eller flere af de Fag, som forfættes i VII Cl. Til Universitetet afgik Paul Sophus Wilhelm Heegaard med 1 Ug., 9 Mg. og 3 G., foruden 1 Mg. for Hebraisk (Talværdi 86 Points), og Søren Christen Emil Hall med 2 Ug., 5 Mg., 4 G. og 2 Tg. (Talværdi 73 Points). Til Første Charakter kræves en Talværdi af 79 Points, til Anden af 41 Points; det sees saaledes, at Heegaard havde 7 Points Overskud over Minimum til Første Charakter og Hall et Overskud af 32 Points over Minimum til Anden Charakter.

Det fuldstændige Resultat af Afgangsexamen for 1853 sees af efterstaaende Schema, der for de 2 Aldres Bedkommende tillige indeholder de dem ved Afgangsexamens første Deel i 1851 tilkjendte Charakterer.

Afgangseramens anden Deel.

Hebraisk.	Hovedkarakter.		
Naturlære.		Mg.	Ug.
Geometri.		Ug.	Ug.
Arithmetik.		Mg.	U.
Historie.		U.	Mg.
Religion.		Mg.	Mg.
Græsk.		Mg.	Mg.
Latin mundtlig.		Mg.	Mg.
Latin skriftlig.		U.	Ug.
Dansk.		U.	Ug.

Afgangseramens første Deel.

Naturhistorie	Mg.	Mg.	Ug.	Ug.	Mg.	Ug.	Mg.
Geographi.	Mg.	U.	U.	Mg.	U.	Mg.	Mg.
Fransk.	Mg.	U.	U.	U.	Mg.	Mg.	Mg.
Tydsf.	Mg.	U.	U.	U.	U.	Mg.	Mg.

Examinanderne.

P. S. V. Seegaard

S. Chr. E. Sall ..

Th. E. Lund

E. A. Berner

P. Th. M. Galsfjot

E. E. A. Jensenmark

S. St. Selma

Underviisningen. Lærerne.

I Lærerpersonalet ere ingen Forandringer indtrufne. For alle skriftlige Udarbejdelser er indført eensartede Stile- og Opgavebøger for hvert Fag for sig gennem hele Skolen. Lektionstabelen og Fagfordelingen er i det Hele beholdt fra forrige Skoleaar, blot med følgende ikke meget betydelige Forandringer, at Naturhistorie og Tydsk i VI Cl. og Tydsk i III Cl. have faaet hver 1 Time tillagt, og Dansk i III Cl. afgivet 1 Time. Til noiere Oversigt afstrykkes efterstaaende Lektionstabel og Fagfordeling.

Lektionstabel.

	VII Cl.	VI Cl.	V Cl.	IV Cl.	III Cl.	II Cl.	I Cl.	Summa ugentlige Timer.
Dansk	2	2	2	2	3	5	6	22
Tydsk	"	4	2	2	3	5	6	22
Fransk	"	2	3	2	2	6	"	15
Latin	10	9	10	10	10	"	"	49
Græsk	6	5	5	5	"	"	"	21
Religion	2	2	2	2	2	3	3	16
Historie	3	3	3	3	3	3	4	22
Geographi	"	1	1	1	1	1	3	8
Mathematik	8	4	4	4	4	4	4	32
Naturlære	4	"	"	"	"	"	"	4
Naturhistorie	"	2	2	2	3	3	3	15
Skrivning	"	"	"	1	3	4	5	13
Gymnastik	—	—	—	—	—	—	—	5
Hebraisk	4	"	"	"	"	"	"	4
Sang	—	—	—	—	—	—	—	4
Ugentlige Timer	34	36	36	36	36	36	36	

3 Mathematif er VII Cl. deelt i 2 Afdelinger hver med 4 Timer, i Hebraiff ligeledes hver med 2 Timer. Ved Sangunderviisningen, hvor VII Cl. er dispenseret, men i Dvrigt Klasseinddelingen ikke kan følges, har hver Deeltægende 1 Time; ved Gymnastifunderviisningen, hvor hvergang 2 à 3 Cl. ere combinerede, har VII Cl. 1 Time, de andre hver 2 Timer.

Fagfordeling.

Rector Latin og Græft i VII Cl.	16	Timer	ugentligt.
Overlærer Oftermann Latin i VI og V Cl., Græft i VI Cl.	24	—	—
Adjunkt Rønisfeldt Hebraiff i VII Cl., Historie i VII—V Cl., Geographi i VI og V Cl., Sfrivning i IV—I Cl.	28	—	—
— Lowsen Tydft i VI—III Cl., Historie og Geographi i III—I Cl.	26	—	—
— Holmstedt Phvsif i VII Cl., Mathematif i VII—IV Cl.	24	—	—
— Børre Religion i VII—I Cl., Dansf i VII—V Cl., Fransf i VI—III Cl.	31	—	—
— Reinhard Latin i IV og III Cl., Græft i V og IV Cl., Historie og Geographi i IV Cl.	34	—	—
— Knæftenborg Naturhistorie i VI—I Cl., Mathematif i III—I Cl.	27	—	—

Adjunkt Hertel Dauff i IV—I Cl., Tydst

i II og I Cl., Franck i II Cl. 33 Timer ugentligt.

— Borre som Gymnastiklærer . . 5 — —

Skolelærer Grølev som Syngelærer . 4 — —

Sædvanlig Ertragodtgjørelse af 1 Rdlr. 24 Sk. maanedlig for hver Time, de læse over 24 Timer, er tilstaaet de Herrer Königsfeldt, Lowfen, Borre og Reinhard, ligesom ogsaa de Herrer Knæckenborg og Hertel for hver Time, de læse over 26 om Ugen.

Disciplene.

Disciplenes Antal var ved Slutningen af forrige Skoleaar 68. Af disse afgik, som ovenfor nævnt, 2 til Universitetet. 14 nye Disciple optoges. Efter Hovedexamen eller i Aarets Løb udvældtes 6 Disciple, nemlig 2 af VI Cl., den ene for at gaae over til Aarhus Cathedralsskole, den anden for at anbringes ved Landvæsenet, og 4 af de lavere Classer for at forlade Studeringerne. Frequenten er derefter for Tiden 74. En Liste over Disciplene i den Orden, hvori de efter sidste Maanedscensur sidde i Classerne, tilføies med Fædrenes Navne og Stilling i Parenthes.

VII Classe.

- 1) Ernst Christian Schebel (Proprietair Schebel i Husum ved Kbh.).
- 2) Joachim Sigismund Ditlev Knuth (Amtmand, Kammerherre Grev Knuth i Frederiksborg).
- 3) Jens Paulsen Jørgensen (Gaardeier Jørgen Christensen i Nøddebo).
- 4) Peter Thorolf Martinus Galsfjot (Pastor Galsfjot i Hillerød).

- 5) Diderik August Raaschou (Provst Raaschou i Soborg).
- 6) Carl Ernst Alexander Fensmark (Kammerherre, Adjutant hos Kongen, Oberst v. Fensmark i Farum).
- 7) Thomas Emil Lund (Provst Lund i Tjæreby).
- 8) Peder Nielsen (afd. Gaardeier Niels Pedersen i Forsing).
- 9) Søren Peter Wilhelm Albrethsen (Møller Albrethsen i Pibe Mølle).
- 10) Eduard Alfred Berner (afd. Generalconsul Berner i Tunis).
- 11) Henrik Steffens Helms (Pastor Helms i Esbønderup).

VI Klasse.

- 1) Carl Arnold Leopold Heise (Prof. Pastor Heise i Birkerød).
- 2) Henrik Carl Alexander Lassen (Proprietair Lassen paa Fredensborg).
- 3) Hans Christian Holch (Skolelærer Holch i Gandsbøse).
 - 1) Ole Frederik Emil Fensmark (Broder til Nr. 6 i VII Cl.).
 - 5) Thorvald Philip Landsperg (Skovrider Landsperg paa Dæmpegaard).
 - 6) Alexander Niels Lorenzen Hansen (Farver Hansen i Hillerød).
 - 7) Louis Beethoven Jessen (Beiinspecteur Jessen i Slagelse).
 - 8) Christopher Joachim Baldemar Landsperg (Broder til Nr. 5).

V Klasse.

- 1) Wilhelm Carl Ravn (Regimentschirurg Ravn i Helsingør).
- 2) Michael Clausen (forrige Assessor Clausen paa Ørø).
- 3) Caspar Peter Spang (Farver Spang i Hillerød).

- 4) Peter Louis Stricker Gulstad (Controlleur Gulstad ved Dresunds Toldkammer).
- 5) Laurits Eiler Gunnersen (Kobbersmedmester Gunnersen i Hillerød).
- 6) Sigfred Diderik Swanberg Rump (Glarmester Rump i Hillerød).
- 7) Niels Hansen Schou (Branddirecteur Schou i Hillerød).
- 8) Thomas Nicolai Topp Nielsen (Pastor Nielsen i Ramsløse).
- 9) Ferdinand Hans Henrik Verche (Kammerherre Verche i Hillerød).
- 10) Johannes Balthasar Gebhard Dbelig (Skovrider Dbelig i Hillerød).

IV Klasse.

- 1) Christian Arnold Conrad Wineken (Kjøbmand Wineken i Hillerød).
- 2) Oscar Harald Viggo Emil le Normand de Bretteville (afd. Kammerjunker, Byfoged le Normand de Bretteville i Ebeltoft).
- 3) Carl Julius Uldall (Overauditeur Uldall i Kbhavn).
- 4) Knud Arent Larsen Brendstrup (Kjøbmand Brendstrup paa Frederiksværk).
- 5) Michael Frederik Kamman Blichfeld (Provst Blichfeld i Veiby).
- 6) Gothelf Carl Andreas Oluf Hørup (Skolelærer Hørup i Thorupmagle).
- 7) Wilhelm Jacob Branner (Oberst v. Branner i Glückstadt).
- 8) Rudolf Theodor Emil Albrethsen (Broder til Nr. 9 i VII Cl.).

III Klasse.

- 1) Elias Marcusen (belgisk Consul, Grosferer Marcusen i Helsingør).
- 2) Harald Andreas Prom Møller (Stedfader Billedhugger Jahn i Hillerød).
- 3) Anton Frederik Stanislaus Sciavitsky Dalberg (Major v. Dalberg paa Frederiksværk).
- 4) Hans Hermann Julius Reinsholm (Gudsforvalter Reinsholm paa Arresødal).
- 5) Axel Lange (afd. Hof- og Stadsretsprocurator F. M. Lange i Kbhavn).
- 6) Peder Wilhelm Honoratus Svanenskjold (Kammerjunker Skovrider Svanenskjold i Maarnum).
- 7) Theodor Nicolai Brendstrup (Broder til Nr. 4 i IV Cl.).
- 8) Christian Klingberg (Krigsassessor, Distriktslæge Klingberg i Esbønderup).
- 9) Hans Peter Møller (Broder til Nr. 2).
- 10) Christian Peter Margius Petersen (Cancelliraad, Hospitalseforstander Petersen i Hillerød).
- 11) Hans Arng (Colonibestyrer Arng i Grønland).
- 12) Christian Peter Heegaard (Landvæsenstommisair Heegaard i Slangerup).
- 13) Harald Ferdinand Mansa (Oberstlieutenant v. Mansa i Hillerød).

II Klasse.

- 1) Carl Wilhelm Christian Aabye (Kjøbmand M. N. N. Aabye i Hillerød).
- 2) Laurits Ditto Christian Ottesen (Teglværkseier Ottesen ved Hillerød).
- 3) Wilhelm Christian Rudolf Königsfeldt (Adjunkt Königsfeldt i Hillerød).

- 4) Frederik August Hansen (afd. Forpagter Hansen paa Torstedlund).
- 5) Johan Peter Frederik Nieper (Fuldmægtig Nieper i Hillerød).
- 6) Theodor Christian Mogens Petersen (afd. Brændeviinsbrænder N. Petersen i Hillerød).
- 7) Just Christian Andresen (Gudsforvalter Andresen paa Krabbesholm).
- 8) Hans Adolf Lund (Broder til Nr. 7 i VII Cl.).
- 9) Hans Baldemar Arng (Kammerraad Arng i Hillerød).
- 10) Georg Henrik Wilsbech (Proprietair Wilsbech i Neiede).
- 11) Hans Peter Mandix Schou (Broder til Nr. 7 i V Cl.).
- 12) Alexander Jochum Suhr Gulstad (Skibsklarerer Gulstad i Helsingør).
- 13) Christian Georg Drøleff (Kjøbmand Drøleff i Hillerød).
- 14) Peter August Drøleff (Broder til Foranstaaende).
- 15) Frits Carl Olsen (Kongelig Kammerlakai Olsen).
- 16) Jean Henry William August la Cour (Pastor la Cour i Helsingør).
- 17) Christen Bartholin Jensen (Proprietair Jensen i Slangerup).

I Klasse.

- 1) Peter Ludvig Hertel (Pastor Hertel i Haarslev).
- 2) Hans Hermann Theodor Mogens Petersen (Broder til Nr. 10 i III Cl.).
- 3) Andreas Frederik Mandix Schou (Broder til Nr. 7 i V Cl.).
- 4) Peter Berner Nielsen (Understutmester Nielsen i Frederiksberg).
- 5) Wilhelm Lund (Broder til Nr. 7 i VII Cl.).

- 6) Georg Arnold Christian Frederik Arng (Broder til Nr. 11 i III Cl.).
 7) Vilhelm Charles Theyll (Forpagter Theyll paa Idalund).

Bibliotheket. Stipendier og Gratistpladser.

Om Forøggelsen af Bibliotheket og de videnskabelige Samlinger indeholder den tilføiede Fortsættelse og Tillæg til den i 1852 trykte Realcatalog fuldstændig Efterretning.

Hvad Stipendier angaaer, er der af Skolens eget Stipendiefond bevilget et Beløb af 285 Rdlr., nemlig C. Chr. Schebel og H. Chr. Holch hver en Portion paa 50 Rdlr.; J. P. Jørgensen, M. Clausen og Chr. A. C. Wineken hver en Portion paa 35 Rdlr.; A. N. P. Hansen, J. D. Sv. Rump, J. B. G. Obelig og A. Lange hver en Portion paa 20 Rdlr., Alt at oplægge til Bedkommendes Afgang til Universitetet. Af Slagelsestipendiet ere de sædvanlige 90 Rdlr. uddeelte saaledes, at L. B. Jesen er bevilget en Portion paa 50 Rdlr., og H. C. A. Lassen og B. Chr. N. Rønigsfeldt hver en Portion paa 20 Rdlr., ligeledes Alt at oplægge til Bedkommendes Afgang til Universitetet. Fremdeles er ved Ministerialskrivelse af 28 Dec. L. B. Jesen bevilget 60 Rdlr. extraordinairt Stipendium af den ved Lov af 14 April 1852 § 5 in sine hjemlede extraordinaire Understøttelse til Disciple fra Slagelse By og Omegn. Foruden ovennævnte 12 Stipendiater, der eo ipso ere Gratister, ere endvidere 12 Disciple bevilgede ordinaire Gratistpladser, nemlig Th. Ph. Landsperg, Chr. J. B. Landsperg, B. C. Ravn, C. P. Spang, N. H. Schou, D. H. B. E. le Normand de Bretteville, M. F. R. Blichfeld, G. C. A. D. Hørup, H. Arng, L. D. Chr. Ottesen, J. P. F. Nieper, H. B. Arng, og endelig 1 Discipel en extraordinair Gratistplads,

nemlig G. A. Chr. F. Arng som Son af en grønlandsk Embedsmand. De to morkfiske Stipendier paa 40 Rdlr. hvert aarlig ere oppebaarne af F. H. H. Verche og J. B. G. Obelig. 6 af det forrige Mars Gratister maatte paa Grund af Uflid anordningsmæssigt miste Beneficium af fri Undervisning, 2 af dem tillige Stipendium. For Tiden have følgende Disciple Stipendieoplæg indestaaende i Sparekassen eller hos Universitetsquæsturen til følgende Beløb: E. Chr. Schebel 100 Rdlr., J. P. Jørgensen 70 Rdlr., Th. E. Lund 20 Rdlr., P. Nielsen 35 Rdlr., H. E. A. Lassen 20 Rdlr., H. Chr. Holch 85 Rdlr., A. N. P. Hansen 40 Rdlr., L. B. Jessen 95 Rdlr., M. Clausen 75 Rdlr., S. D. Sv. Rump 40 Rdlr., F. H. H. Verche 55 Rdlr., J. B. G. Obelig 20 Rdlr., Chr. A. E. Wineken 55 Rdlr., A. Lange 20 Rdlr., og B. Chr. N. Königsfeldt 40 Rdlr.

De i Skoleaaret gennemgaaede Børsa. Lære- og Læsebøger.

Dansk.

- VII Cl. Chr. Winthers nordiske Mythologi; dansk Metrik efter Sneedorff-Birchs Rettskrivningslære; af Thortsens Litteraturhistorie er læst indtil Souverainitetens Indførelse. 3 Regelen 3 Stile og 1 mundtligt Foredrag om Maanedeb.
- VI Cl. Thortsens Litteraturhistorie Pag. 1—59; Prøver af Litteraturen ere derhos forelæste. Sneedorff-Birchs Rettskrivningslære Pag. 45—58. Stile og Foredrag som i VII Cl.
- V Cl. Sneedorff-Birchs Rettskrivningslære er læst og repeteret; af Borgens Veiledning er læst Pag. 65—93; i

Regelen 4 Stile om Maaneden; af og til er en Stil skreven paa Skolen. Flere æsthetiske Bærter ere læste med Disciplene.

- IV Cl. Af Holsts poetiske Læsebog ere flere Digte lærte udenad. Til Indøvelse af Rettskrivningslæren og Interpunctionslæren er benyttet Sneedorff=Virchs Rettskrivningslære. 1 ugentlig Stil.
- III Cl. Holsts prosaiske Læsebog er benyttet til Dveller i Læsning og Analyse; enkelte Stykker ere lærte til mundtlig Gjengivelse. Bojesens danske Sproglære er læst fuldstændig. 1 ugentlig Stil.
- II Cl. Molbechs danske Læsebog fra Pag. 153 til Enden. Det Bigtigste af Bojesens danske Sproglære indtil Ordstillingen. 2 Stile om Ugen ere skrevne paa Skolen, deels Gjenfortælling, deels Oversættelse fra Tydsk.
- I Cl. Molbechs danske Læsebog fra Begyndelsen til Pag. 145 er benyttet til Dveller i Læsning og Analyse af den enkelte Sætning. Flere Digte ere lærte udenad efter Holsts Smaadigte til Udenadslæsning. 2, undertiden 3 Dictatstile om Ugen.

Latin.

- VII Cl. A. Ciceros Taler for det maniliske Forslag, mod Catilina, for Milo, for Deiotarus; Disputationes Tuscul. 2den og 3die Bog; hans Breve i Kielsens Udg., 7de, 8de og 9de Afsnit; Livius 2den og 4de Bog; af E. Flemmers Udvalgt af Solvalderens Prosaiske Afsnitene af Seneca, Sueton og Tacitus samt de to første Afsnit af Curtius; Virgils Æneide 1ste, 3die og 4de Bog; Horats's Dder 1ste og 2den Bog; Sammes

- Epistler og *Ars poëtica**). Forffjellige Puncter af Grammatiken efter Madvig ere behandlede, efterfom Læsningen eller de skriftlige Arbejder dertil gav Anledning; det Bæsentligste af Litteraturhistorie og Antiquiteter er meddeelt efter Tregder og Bojesen. 2 Stile ugentligt.
- VII Cl. B.** Ciceros Taler for Roscius, mod Catilina; *Disputationes Tuscul.* 3die Bog; hans Breve i Rielsens Udg. 9de Afsnit; af E. Flemmers Udvalg af Solvalderens Prosaister de samme Afsnit som **VII Cl. A**; Virgils *Æneide* 2den og 3die Bog; Horats's Epistler og *Ars poëtica*. Grammatik, Litteraturhistorie, Antiquiteter, Stil ligesom **VII Cl. A**.
- VI Cl.** Ciceros Tale for Milo; *Disputationes Tuscul.* 4de Bog; Livius 6te Bog, Virgils *Æneide* 3die Bog, Horats's *Oder* 1ste Bog. Repeteret Syntaren i Madvigs lat. Grammatik. 2 Stile hveranden Uge, 3 Stile hveranden. Hveranden Uge er en Stil skreven paa Skolen. Enkelte Partier af Bojesens romerske Antiquiteter ere gennemgaaede.
- V Cl.** Ciceros Taler mod Catilina; Livius 6te Bog. Læst Størstedelen af Syntaren, repeteret nogle Dele af Formlæren. 3 Stile ugentligt, af hvilke den ene er skreven paa Skolen.
- IV Cl.** Cæsars galliske Krig, 3die og 4de Bog; Ciceros 2 forste Taler mod Catilina. Af Madvigs Grammatik repeteret Formlæren; af Syntaren gennemgaaet det Bigtigste af Moduslæren.
- III Cl.** Bergs og Möllers Læsebog Pag. 1—26; af Corne-

*) Afskilligt heraf, ligesom ogsaa hvad **VII Cl. B** angiver i Latin, var forhen læst og blev nu blot repeteret. Samme Bemærkning gjælder ved Græskens om denne Klasse.

lius Nepos Miltiades, Themistocles, Hamilcar, Hannibal, Agesilaus. Af Madvigs Grammatik det Vigtigste af Bøiningsslæren.

Græff.

VII Cl. A. Odysseen 5te—10de Bog; Herodots 6te og 7de Bog; Xenophons Memorabilia 1ste og 3die Bog; Platons Apologia Socratis og Kriton; Demosthenes's 3 olyntbisse Taler, Taler om Freden og de to første philippisse; Sophocles's Oedipus Tyrannus. Hovedpunkterne af Madvigs græffe Syntax ere gjenmemgaaede, eftersom Læsningen dertil gav Anledning; ligeledes Antiquiteterne; Litteraturhistorien efter Tregder.

VII Cl. B. Odysseens 8de—10de Bog; Herodots 7de Bog c. 1—156; Xenophons Memorabilia 1ste Bog; af Demosthenes og Sophocles det Samme som VII Cl. A. Grammatik, Antiquiteter og Litteraturhistorie ligesom VII Cl. A.

VI Cl. Odysseens 9de og 10de Bog, Herodots 5te Bog; Xenophons Memorabilia 2den Bog. Enfelte Dele af Tregders græffe Formlære ere repeterede. Madvigs græffe Syntax er stadig benyttet.

V Cl. Xenophons Anabasis 3die og 4de Bog. Tregders Formlære indtil Orddannelseslæren.

IV Cl. Punds Læsebog Pag. 1—29, 113—132. Det Vigtigste af Tregders Formlære indtil Orddannelseslæren.

Hebraiff.

VII Cl. A. Genesis; Psalme 1—15; et fuldstændigt Coursus i Grammatiken efter Whitte.

VII Cl. B. Genesis Cap. 1—14; Whittes Grammatik indtil de uregelmæssige Verber, med Undtagelse af 6te og 7de Cap.

Tydsff.

- VI Cl. Hele den poetiske Deel af Hjorts Læsebog; Goethes Egmont. Af Lorenzens Stiiløvelser er mundtligt oversat fra Pag. 30—50. Ugentligt ere 2 Stiile skrevne efter Lorenzens Stiiløvelser, den ene hjemme, den anden paa Skolen. Meyers Grammatik. En kort Litteraturhistorie.
- V Cl. Hjorts Læsebog Pag. 340—361, 542—562; mundtlige Dvelfer efter Lorenzens Stiiløvelser Pag. 14—26; ugentligt een Stil efter samme Lærebog; Meyers Grammatik.
- IV Cl. Hjorts Læsebog Pag. 164—195, 564—576, 340—361; mundtlige Dvelfer efter Lorenzen Pag. 1—10; ugentligt een Stil efter samme Lærebog; Meyers Grammatik indtil de uregelmæssige Verba.
- III Cl. Hjorts Læsebog Pag. 21—67; mundtlige Dvelfer efter Lorenzen Pag. 1—10; Meyers Grammatik Pag. 1—42.
- II Cl. Rungs Læsebog Pag. 152—220. Udvalgte Stykker af Rungs og Jürs Materialier ere benyttede til mundtlig Oversættelse fra Dansk. Formulæren fuldstændigt efter Meyers Grammatik.
- I Cl. Rungs Læsebog fra Pag. 37—48, 62—117 og 129—151. Det Vigtigste af Formulæren efter Meyers Grammatik.

Fransff.

- VI Cl. Statariff Borrings Etudes Pag. 62—105, 133—167. Til cursoriff Læsning er benyttet les trois mousquetaires par A. Dumas og Histoire de Napoleon par Challamel. Hele Borrings Grammatik er læst; i Regelen er een Stiil skreven om Ugen.

- V Cl. Borrings Etudes Pag. 1—62, 105—133, 242—266, 273—278, 284—330. Hele Grammatiken. Een Stiil ugentligt.
- IV Cl. Borrings Læsebog for Mellemklasser Pag. 106—159, 215 ad fin. Af Borrings Grammatik hele Formlæren, af Syntaren Læren om Artiflen, Adjectiverne og Pronominerne. Een Stiil ugentligt.
- III Cl. Af samme Læsebog Pag. 1—53, 74—90; af Grammatiken er læst Formlæren til de uregelmæssige Verber. I den sidste Deel af Aaret en lille Stiil ugentligt.
- II Cl. Borrings Manuel Pag. 23—41, 81—95, 117—149. Af Borrings Grammatik Substantivernes Declination, Talord, Pronomina, Hjelpeverberne, de 4 Conjugationer og de under Læsningen hyppigst forekommende uregelmæssige Verber.

Religion.

- VII Cl. Gads Lærebog § 1—66, § 102 ad fin. Af det N. Test. i Grundsproget Galaterbrevet og Jacobs Brev.
- VI Cl. Gads Lærebog Pag. 48—160; hele Herølebs Bibelhistorie. Til Bibellæsning er benyttet Apostlenes Gjæringer.
- V Cl. Gads Lærebog Pag. 1—48, 160—196; af Herølebs Bibelhistorie Pag. 195—299. Endeel af Apostlenes Gjæringer er læst.
- IV Cl. Valles Lærebog Cap. VI C. ad fin. Herølebs større Bibelhistorie fra 5te Periode i det G. Test. til 2den Periode i det N. Test. Marci Evangelium er læst.
- III Cl. Valles Lærebog Cap. IV—VI. Herølebs større Bibelhistorie Pag. 1—76. Endeel af Marci Evangelium er læst.

- II Cl.** Valles Værebog Cap. I—III. Hele Hersteds mindre Bibelhistorie og Endeel Psalmer. Af det G. Test. er læst Endeel af 1ste og 2den Samuels Bog.
- I Cl.** Hersteds mindre Bibelhistorie indtil Jesu Parabler; Luthers lille Catechismus og Endeel Psalmer. Af det G. Test. er læst 1ste Mosebog.

Mathematik.

- VII C. A.** Repetition af det befalede Pensum efter Fallesens rene Mathematik, Doppermanns Geometri, Mundts Stereometri og Ramus's Trigonometri. Desuden er læst Steens Begyndelsesgrunde i den mathematiskke Geographi. Een Opgave ugentligt.
- VII Cl. B.** Af Fallesens rene Mathematik er deels læst, deels repeteret hele Bogen (undtagen Sluiningen af 6te og 7de Cap.). Af Mundts Stereometri er læst Pag. 19—32, 34—39, 84—102, 106—110. Af Ramus's Trigonometri det Meste af 1ste og 2det Cap. Steens Begyndelsesgrunde i den mathematiskke Geographi. Een Opgave ugentligt.
- VI Cl.** Af Fallesens rene Mathematik er læst Cap. VIII, X—XII samt Tillægene; det forhen læste repeteret. Af Ramus's Geometri Pag. 112—137; repeteret Pag. 1—51, 53—74, 84—87, 90—92, 99—100. Een Opgave ugentligt.
- V Cl.** Af Fallesens rene Mathematik er læst Pag. 70—96, 101—121, 168—186, 193—197, samt repeteret Pag. 1—70, 146—167, 199—204. Af Ramus's Geometri er læst Pag. 53—74, 84—87, 90—92, 99—100, samt repeteret Pag. 1—44. Een Opgave ugentligt.
- IV Cl.** Af Fallesens rene Mathematik er læst Pag. 1—70,

146—167, 199—204. Af Ramus's Geometri Pag. 1—44. Een Opgave ugentligt.

III Cl. Reguladetri i Brof. I Bogstavregning de 4 Regningsarter efter Bergs Opgaver indtil Decimalbrof.

II Cl. Regning med Brof; Reguladetri i hele Tal med Parttagning.

I Cl. De 4 Regningsarter i benævnte Tal; Reguladetri hele Tal; Brof.

Naturlære.

VII Cl. A. Naturlærens mechaniske Deel repeteret efter Dr. Sted og den chemiske Deel læst efter Petersen.

VII Cl. B. Naturlærens chemiske Deel læst efter Petersen.

Naturhistorie.

VI Cl. Et Cursus i Zoologi efter Bramsens og Dreyers og i Botanik efter Petits Lærebog.

V Cl. Af Botaniken er læst den almindelige Deel efter Petits Lærebog, Plantegeographi efter Boll's Omrids af den physiske Geographi; af Zoologien Leddebyr.

IV Cl. Speciel Botanik efter Petit, Plantegeographi efter Boll. I Begyndelsen af Skoleaaret Dvælses i at bestemme Planter efter Petits Tabeller.

III Cl. Menneskets, Veendyrenes og Insekternes Naturhistorie efter Bramsen og Dreyer. I Slutningen af Skoleaaret Dvælses i at bestemme Planter.

II Cl. Beskrivelser af de vigtigste Veendyr's Idre, Leve- maade og Betydning for Menneskene med Benyttelse af Naturalier og Afbildninger samt Bramsens og Dreyers Lærebog som Grundlag. I Slutningen af Skoleaaret Dvælses i at bestemme Planter.

- I Cl.** Beskrivelser af et Udvalg af Beendyr og Insekter som i 2den Cl., dog uden Benyttelse af nogen Lærebog.

Historie.

- VII Cl.** Et fuldstændigt Cursus i Verdenshistorien.
VI Cl. De 3 nordiske Riger, Schweiz og Italien.
V Cl. Folkevandringens og Arabernes Periode (efter Weber); Frankrig, England, Spanien, Portugal, Nederlandene, Tydskland og Schweiz.
IV Cl. Den gamle Historie efter Weber indtil Folkevandringen; den gamle Geographi efter Königsfeldt.
III Cl. Allens Danmarks Historie fra Aaret 1042—1848.
II Cl. Kosfods fragmentariske Historie fra Carl I. i England til Aar 1848; Danmarks Historie efter Allen indtil 1042.
I Cl. Kosfods fragmentariske Historie indtil Carl I. i England.

Geographi.

- VI Cl.** Et fuldstændigt Cursus efter Belschow.
V Cl. Den almindelige Indledning til Geographien og den specielle til Europa, Danmark, Norge, Sverrig, Rusland, Preussen, Tydskland, Nederlandene, Belgien og det brittiske Rige.
IV Cl. Asien, Africa, America, Australien efter Belschow.
III Cl. Belschows Lærebog fra det brittiske Rige til Asien.
II Cl. Belschows Lærebog fra Europa til det brittiske Rige.
I Cl. Jørgensen's mindre Lærebog i Geographien.

I det nye Skoleaar er under Forudsætning af Ministe-

riets Approbation *) paatænkt at bruge følgende Bøger i de forskjellige Classer:

VII Cl. 3 Latin og Græst forskjellige Afsnit af Cicero, Livius, Sølvalderens Profaisler (E. Flemmer), Horats, Virgil, Xenophon, Platon, de græste Tragikere og Talere, Homer, Herodot, Alt efter nærmere Bestemmelse. Tregders Litteraturhistorie, Bojesens græste og romerste Antiquiteter, Madvigs latinste Grammatik og græste Syntax, Tregders græste Grammatik, et græst N. Test., Guds Lærebog, Thorsens Litteraturhistorie, Winthers nordiske Mythologi, Borgens Veiledning til Udarbejdelser, Sneedorff-Birchs Rejskrivningslære, Steens mathematisk Geographi, Ramus's Trigonometri, Dypermanns Geometri for **VII A** og Ramus's Geometri for **VII B**, Fallesens Arithmetik, Mundts Stereometri, Müllers kemisk Physik ved Petersen (samt for **VII A** Drsteds mekanisk Physik), Lalandes Logarithmer, Webers Verdenshistorie, Rosfods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Kongesfeldts gamle Geographi; samt for dem, der læse Hebraisk, en hebraisk Bibel og Whittes Grammatik.

VI Cl. Ciceros Taler (Madvig), Afsnit af hans filosofiske Skrifter, af Livius, Virgil, Horats, Herodot, Odysseen, Alt efter nærmere Bestemmelse, Xenophons Memorabilia (Thomsen), Madvigs latinste Grammatik og græste Syntax, Tregders græste Grammatik, Samnes Litteraturhistorie, Bojesens græste og romerste Antiquiteter, Guds Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Thorsens Litteraturhistorie, Winthers nordiske Mythologi, Borgens

*) Da det er tænkeligt, at en eller anden af disse Bøger vil blive ombyttet med en anden, anmodes vedkommende Disciple om ikke at anskaffe sig de i det Følgende nævnte Bøger uden først nærmere at forespørge sig hos Rector eller Faglæreren.

Beileledning, Sneedorff-Birchs Retfkrivningslære, Borrings Etudes littéraires (4de Udg.), Sammes Stiiløvelser (4de Udg.) og Grammatik (7de Udg.), Hjorts tydske Læsebog (poetisk Deel), Lorenzens Stiiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Fallesens Arithmetik, Palandes Logarithmer, Bramsens og Dreyers Zoologi og Botanik, Petits Botanik, Webers Verdenshistorie, Kofods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Bellschow, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

V Cl. Ciceros Taler (Madvig), Ufsnit af Livius efter nærmere Bestemmelse, Xenophons Anabasis, Madvigs latinske Grammatik, Tregders græske Grammatik, Bojesens romerske Antiquiteter, et dansk N. Test., Gads Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Borgens Beileledning, Sneedorff-Birchs Retfkrivningslære, Borrings Etudes littéraires (4de Udg.), Sammes Stiiløvelser (4de Udg.) og Grammatik (7de Udg.), Hjorts tydske Læsebog (prosaisk Deel, 2den Udg.), Lorenzens Stiiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Fallesens Arithmetik, Bramsens og Dreyers Zoologi og Botanik, Petits Botanik, Webers Verdenshistorie, Kofods Udtog af Historien, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Bellschow, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

IV Cl. Julius Cæsars Gallerkrig (Whitte), Ciceros Taler (Madvig), Madvigs latinske Grammatik, Lunds græske Læsebog, Tregders græske Grammatik, et dansk N. Test., Balles Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Holsts danske poetiske Læsebog, Sneedorff-Birchs Retfkrivningslære, Bojesens danske Grammatik, Borrings franske Læsebog for Melleinclasser (7de Udg.), Sammes Stiiløvelser (5te Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Hjorts tydske

Læsebog (profaisk Deel, 3die Udg.), Lorenzens Stiiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ramus's Geometri, Steens Arithmetik, Bramsens og Dreyers Zoologi og Botanik, Petits Botanik, Thriges gamle Historie, Munthes Geographie ved Belschow, Königsfeldts gamle Geographi, et Atlas.

III Cl. Bergs og Möllers latiniske Læsebog, Madvigs latiniske Grammatik, et dansk N. Test., Balles Lærebog, Herslebs større Bibelhistorie, Holsts danske profaiske Læsebog, Bojesens danske Grammatik, Borrings franske Læsebog for Mellemklasser (7de Udg.), Sammes Stiiløvelser (5te Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Hjorts tydske Læsebog (profaisk Deel, 3die Udg.), Lorenzens Stiiløvelser, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Bergs Dygaver, Proschs større Naturhistorie, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Belschow, et Atlas.

II Cl. En Bibel, en Psalmebog, Katechismus, Balles Lærebog, Herslebs mindre Bibelhistorie, Molbechs danske Læsebog, Holsts Smaadigte til Udenadslæsning, Bojesens danske Grammatik, Borrings Manuel (7de Udg.) og Grammatik (8de Udg.), Rungs tydske Læsebog for lavere Classer, Rungs og Jürs Materialier, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Rabens Regneopgaver, Proschs mindre Naturhistorie, Kofeds fragmentariske Historie, Allens Danmarks Historie, Munthes Geographi ved Belschow, et Atlas.

I Cl. En Bibel, en Psalmebog, Katechismus, Herslebs mindre Bibelhistorie, Molbechs danske Læsebog, Holsts Smaadigte til Udenadslæsning, Rungs tydske Læsebog for lavere Classer, Meyers tydske Grammatik, Ursins Regnebog, Rabens Regneopgaver, Proschs mindre Na-

turhistorie, Rosfods fragmentariske Historie, Tugerslevs lille Geographi, et Atlas.

Tillæg. Efterat den største Deel af foranstaaende Skoleleesterretninger allerede var trykt, har det behaget hans Majestæt Kongen under 2den Juni allernaadigst at forunde Adjunkt Holmstedt Prædicat af Overlærer, samt at forbeholde ham, naar han i sin Tid maatte blive bestiftet til Overlærer i en normeret Plads, Anciennitet i Overlærernes Gagerække efter Overlærer Ragh.

Under 6te Juni er Discipel i VII Cl., Thomas Lund, udmældt af Skolen.

Schema over den offentlige Afgangsexamen og Hovedexamen i Frederiksborg lærde Skole i Aaret 1854.

Fredagen den 23 Juni.

- Rt. 8. Alle Classer Dansk Stil. Ho. Rø. L. Rn. He.
 " 4. VII Cl. Latinsk Version, VI—III Cl. Latinsk Stil, II og I Cl. Regning. D. Rn. Rø. B.

Lørdagen den 24 Juni.

- Rt. 8. VII Cl. Latinsk Stil, VI Cl. Tydsk Stil. Ho. B.
 " 4. VII og VI Cl. Arithmetisk Dpgave. Rø.

Mandagen den 26 Juni.

- Rt. 8. VII og VI Cl. Geometrisk Dpgave, V—III Cl. Mathematisk Dpgaver og Regning. Rø. Rn. Ho.

Mandagen den 10 Juli.

- Rt. 8. VII Cl. Religion og Hebraisk. B. Rø. He.
 " 5. VI Cl. Geographi. Rø. R. F.

- Rl. 8. III Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 12. V Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 5. IV Cl. Fransk. B. D. He.

Tirsdagen den 11 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. B. Latin. F. D. R.
 " 12. V Cl. Fransk. B. Kø. He.
 " 5. III Cl. Latin. R. D. F.
 " 8. VI Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 12. IV Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 5. II Cl. Tydsk. He. L. B.

Onsdagen den 12 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. A. Mathematif. Ho. R. Kn.
 " 5. VI Cl. Historie. Kø. D. F.
 " 8. III Cl. Fransk. B. L. He.
 " 12. V Cl. Religion. B. Kø. He.
 " 5. IV Cl. Mathematif. Ho. R. Kn.

Torsdagen den 13 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. Historie. Kø. D. F.
 " 5. VI Cl. Latin. D. R. F.
 " 8. V Cl. Mathematif. Ho. R. Kn.
 " 1. I Cl. Historie og Geographi. Co. R. He.
 " 5. II Cl. Dansk. H. B. Kn.

Fredagen den 14 Juli.

- Rl. 8. VII Cl. B. Mathematif. Ho. R. Kn.
 " 12. VI Cl. Fransk. B. D. F.
 " 5. V Cl. Tydsk. L. D. R.
 " 8. III Cl. Religion. B. Kø. L.
 " 12. IV Cl. Tydsk. L. Ho. He.
 " 5. II Cl. Fransk. He. B. Kn.

Løverdagen den 15 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. Physik. Ho. R. Kn.
 " 12. VI Cl. Religion. B. Kn. He.
 " 5. V Cl. Latin. D. R. F.
 " 8. III Cl. Historie og Geographi. L. Rø. He.
 " 12. IV Cl. Historie og Geographi. R. Rø. L.
 " 5. II Cl. Historie og Geographi. L. Ho. Rø.

Mandagen den 17 Juli.

- Kl. 8. VI Cl. Græsk. D. R. F.
 " 12. IV Cl. Latin. R. D. F.
 " 5. V Cl. Græsk. R. D. F.
 " 8. II Cl. Naturhistorie. Kn. Ho. L.
 " 12. I Cl. Religion og Naturhistorie. B. Kn. L.
 " 5. III Cl. Tydsk. L. B. He.

Tirsdagen den 18 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. A. Latin. F. D. R.
 " 5. IV Cl. Græsk. R. D. F.
 " 8. VI Cl. Mathematisk. Ho. Kn. He.
 " 5. I Cl. Tydsk og Dansk. He. L. B.

Onsdagen den 19 Juli.

- Kl. 8. VII Cl. Græsk. F. D. R.
 " 5. VI Cl. Tydsk. L. D. He.
 " 8. V Cl. Historie og Geographi. Rø. L. Ho.
 " 12. IV Cl. Religion. B. Rø. He.
 " 5. II Cl. Religion. B. Rø. Kn.

Torsdagen den 20 Juli Kl. 8 Formiddag holdes Prøven over de nyanmeldte Disciple. Fredagen den 21 Juli foretages Censuren. Løverdagen den 22 Juli Kl. 10 foretages Translocationen samt Proclamationen af Afgangseramens

Udfald. Onsdagen den 23 August tager Underviisningen for det nye Skoleaar sin Begyndelse.

Disciplenes Fædre og Bærger samt andre Skolens Belyndere indbydes herved til at bære den mundtlige Deel af Afgangseramen og Hovederamen, samt Translocationen og Proclamationen af Afgangseramen med deres Nærværelse.

Frederiksborg lærde Skole, i Juni 1854.

H. A. Flemmer.
